رویش روان شناسی، سال۱۱، شماره۶، شماره پیاپی ۷۵، شهریور ۱۴۰۱
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),11(6), 2022

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه
Psychometric Properties of Mindfulness In Parenting Questionnaire (MIPQ)

محمود کامکار عمله(نویسنده مسئول)
کارشناس ارشد روان شناسی تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
دکتر مسعود حسین‌چاری
دانشیار روان شناسی تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

Mahmood Kamkar Amale*
Master of Educational Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran. *kami6900@yahoo.com*
Dr. Masoud Hosseinchari
Associate Professor of Educational Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran.

چکیده
هدف پژوهش حاضر تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) بود. مشارکت‌کنندگان پژوهش ۳۲۳ نفر از مادران دانش‌آموزان کلاس‌های متوسطه دوم (دهم تا دوازدهم) مدارس چهارگانه شهر شیراز در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بودند که براساس نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند و پرسشنامه‌های فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، (MIPQ، مک‌کافری و همکاران، ۲۰۱۷)، سرزندگی تحصیلی (AB، دهقانی‌زاده و حسین‌چاری، ۱۳۹۱) و ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال (AAMS، دروتمن و همکاران، ۲۰۱۸) را تکمیل نمودند . برای بررسی روایی از روش های تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی و روش پایایی استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی دو عامل حضور در کنار فرزند (کمترین بارعاملی ۰/۴۰ و بیشترین ۰/۶۰) و تربیت ذهن‌آگاهانه (کمترین بارعاملی ۰/۳۶ و بیشترین بارعاملی ۰/۶۶) را تایید نمود. نتایج همبستگی درونی نیز روایی همگرا (همبستگی نسبتاً زیاد ۰/۷۲ بین ابعاد حضور در کنار فرزند و تربیت ذهن‌آگاهانه و همبستگی زیاد ۰/۸۶ و ۰/۸۹ بین هر بعد و نمره کل مقیاس، P<۰/۰۱) و واگرای مقیاس (عدم رابطه معنادار بین سرزندگی تحصیلی و فرزندپروری ذهن‌آگاهانه) را تایید می کند. برای تعیین پایایی مقیاس از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که تمامی ضرایب (حضور کنار فرزند ۰/۸۲، تربیت ذهن‌آگاهانه ۰/۸۵ و ضریب پایایی کل ۰/۹۰) حاکی از همسانی درونی قابل قبول زیر مقیاس‌ها و نمره کل مقیاس بود. نتایج نشان می دهد که مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه از روایی و پایایی بسیار خوبی در مادران ایرانی برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: *پایایی، تحلیل عاملی، روایی، فرزندپروری ذهن‌آگاهانه*

Abstract
The aim of this study was to determine the psychometric properties of McCaffrey et al.'s (2017) mindfulness parenting scale. The participants of the study were 323 mothers of high school students (tenth to twelfth) of the four schools of Shiraz in the academic year 1399-1399 who were selected based on cluster random sampling and mindful parenting questionnaire (MIPQ), McCaffrey et al., 2017), Academic Vitality (AB), Dehghani Zadeh and Hossein Chari (2012) and Adolescent and Adult Mindfulness (AAMS) (Drutman et al., 2018). Exploratory and confirmatory factor analysis methods and reliability methods were used to evaluate the validity. The results of exploratory and confirmatory factor analysis confirmed the two factors of presence with the child (minimum factor load 0.40 and maximum 0.60) and mindfulness training (minimum factor load 0.36 and maximum factor load 0.66). The results of internal correlation were convergent validity (a relatively high correlation of 0.72 between the dimensions of presence with the child and mindful education and a high correlation of 0.86 and 0.89 between each dimension and the total score of the scale, P <0.01) and divergent scale (no Confirms the significant relationship between academic vitality and mindful parenting). To determine the reliability of the scale, Cronbach's alpha method was used. All coefficients (presence next to the child 0.82, mindfulness training 0.85, and total reliability coefficient 0.90) indicated acceptable internal consistency of the subscales and the total score of the scale. The results show that the mindful parenting scale has very good validity and reliability in Iranian mothers.
Keywords: *reliability, factor analysis, validity, mindful parenting*

نوع مقاله : روانسنجی **دریافت : فروردین ۱۴۰۱** **پذیرش: تیر ۱۴۰۱** **ویرایش نهایی: شهریور ۱۴۰۱**

مقدمه

خانواده‌ها همیشه در تربیت فرزندان سالم برای جامعه نقشی پر رنگ و غیرقابل انکار را ایفا کرده‌اند. بنابراین جایگاه و نقش خانواده در رشد و پیشرفت فرزندانشان برای حاکمان و اندیشه‌ورزان اجتماعی، بخصوص عالمان عرصه تعلیم و تربیت مهم بوده است. لذا در سال‌های

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

اخیر فرزندپروری و اهمیت پرورش فرزندان سالم در تمام جوامع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار شده است. فرزندپروری ذهن‌آگاهانه[1] یکی از جدیدترین شیوه‌های فرزندپروری است که از دل روان‌شناسی مثبت‌نگر[2] و ذهن‌آگاهی[3] وارد چرخه ارتباط والد-فرزند شده و در سال‌های اخیر بیشتر از همیشه مورد توجه علاقه‌مندان حوزه روان‌شناسی قرارگرفته است. ذهن‌آگاهی از مفاهیم قدیمی و کهن است که سابقه‌ای حدود هزارساله دارد. ریشه ذهن‌آگاهی را در آموزه‌های بودا[4] می‌توان یافت (سگال[5] و همکاران، ۲۰۰۲). آیین بودا با اندیشه‌ای عرفانی و معنوی که داشت از مشرق زمین به سایر نقاط جهان گسترش یافت. می‌توان گفت ذهن‌آگاهی از شرق آغاز و امروزه در غرب به جایگاه والایی رسیده است. جان کابات زین در سال ۱۹۹۱ ابتدا در دانشگاه ماساچوست[6] از ذهن‌آگاهی استفاده کرد وی در کلینیک کاهش استرس خود، به شرکت‌کنندگان تمرین‌های کاهش استرس مبتنی بر حضور ذهن می‌داد که سبب شد مدل «حضور ذهن مبتنی بر کاهش استرس» به وجود آید. ذهن‌آگاهی یا حضور ذهن راهی برای زندگی و به‌نوعی آگاه بودن است که هنگامی شکل می‌گیرد که فرد با توجه با تجربیاتش روبه‌رو می‌شود. ذهن‌آگاهی توجه‌ی هدفمند است و در حال و اکنون و بدون قضاوت اتفاق می‌افتد (کابات زین[7]، ۲۰۱۰).

در سال‌های اخیر، موج‌های اول و دوم درمان مؤثر واقع نشدند؛ و علم روان‌شناسی تحت تأثیر مفاهیم و مداخلات جدیدی قرار گرفت. که از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به ذهن‌آگاهی به‌عنوان روشی تازه اشاره کرد. از ذهن‌آگاهی و به دنبال آن، از فرزندپروری ذهن‌آگاهانه می‌توان در مواقع و شرایط استرس‌زا و فرایندهای مقابله‌ای استفاده کرد. فرزندپروری ذهن‌آگاهانه به والدین اجازه می‌دهد تا راهکارهای مقابله‌ای منطبق با موقعیت‌های استرس‌زا را انتخاب کنند و از ارزیابی‌های مخرب در زمینه‌ی فرزندپروری، محیط خانوادگی و... که بر بهزیستی روان‌شناختی خود و فرزندشان تأثیر می‌گذارد دوری کنند (دانکن[8] و همکاران، ۲۰۰۹). موج سوم درمانی، تربیت توأم با ذهن‌آگاهی روزانه[9] در فرزندپروری را مطرح کرد. یکی از روش‌های فرزندپروری جدید که به کاهش واکنش‌پذیری والدین در قبال رفتارهای کودکان منجر می‌شود، فرزندپروری ذهن‌آگاهانه می‌باشد (بوگلز و همکاران، ۲۰۱۰). فرزندپروری ذهن‌آگاهانه اولین بار توسط کابات زین مطرح شد. از دیدگاه کابات زین و کابات زین (۱۹۹۷) فرزندپروری ذهن‌آگاهانه استفاده از مداخلات و اصول ذهن‌آگاهی در بافت فرزندپروری است و سبب می‌شود والدین به ادراک فرزندانشان بدون سوگیری و قضاوت بپردازند و در پاسخ به نیازها و رفتارهای فرزندشان، مسئولانه‌تر عمل کردن را جایگزین واکنش‌های خودکار و غیرارادی کنند (مپلینگ[10] و همکاران، ۲۰۱۶). والدین ذهن‌آگاه در هنگام فرزندپروری هم به جنبه‌های میان فردی و هم درون فردی خود توجه می‌کنند. جنبه درون فردی، همان روش‌هایی است که از طریق تجارب درونی خود با فرزند ارتباط برقرار می‌کنند و به آن‌ها پاسخ می‌دهند. فرزندپروری ذهن‌آگاهانه در حوزه‌ی بین فردی را می‌توان پذیرش دلسوزانه والدین نسبت به فرزندشان و حضور کامل آنان در زمان ارتباط با فرزندانشان دانست (دانکن و همکاران، ۲۰۰۹). فرزندپروری ذهن‌آگاهانه همانند رفتار درمانی شناختی به دنبال حذف باورهای شناختی غلط و ناکارآمد نیست بلکه بر تغییر بافت در فرزندپروری تأکید می‌کند (اُبرین[11]، ۲۰۱۱). لذا می‌توان گفت برای اثرگذاری مداخلات فرزندپروری، آموزش والدین در این رویکرد موجب بالا رفتن عملکرد خانواده و رضایت والدین و در نتیجه بهبود فرزندپروری می‌شود (براون و رایان[12]، ۲۰۰۳).

در عصر حاضر پژوهش‌ها در زمینه مؤلفه‌های درمان‌های موج سوم رفتاری در حوزه‌های مختلف آسیب‌شناسی، رشد داشته است و یکی از این حوزه‌های مورد مداخله، به‌کارگیری فنون ذهن‌آگاهی در بافت فرزندپروری و فرزندپروری ذهن‌آگاهانه است. رفتارهای والدین معمولاً براساس باورهای مشروط و انتظارات شکل می‌گیرد. شکل‌گیری باورها و انتظارات براساس رخدادهای گذشته سبب ایجاد مشکلات بین والد- فرزند شده است که این امر لزوم تغییر در شیوه فرزندپروری و توجه به حال و اکنون در رفتار، افکار و احساسات فرزندان را بیش از پیش ضروری کرده است. در فرزندپرری ذهن‌آگاهانه، توجه و آگاهی بر لحظه حال و داشتن نگرش باز و پذیرا در برابر تفکرات، احساسات

1. mindfull parenting
2. positive psychology
3. mindfulness
4. Buddha
5. Segal
6. Massachusetts
7 . Kabat-Zinn
8 . Duncan
9. fostering everyday mindfulness
10 . Meppelink
11 . O'Brien
12. Brown & Ryan

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

و رفتارهای فرزندان از سوی والدین مورد توجه است (دانکن و همکاران، ۲۰۰۹). از آنجا که فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، تربیت فرزندان در اینجا و اکنون را مورد بررسی قرار می‌دهد، سبب ایجاد صمیمیت، روابط همدلانه و همراه با شفقت بین فرزندان و والدین شده است لذا در تحقیقات جدید با استقبال ویژه‌ای همراه گشته است که این امر به ویژه برای والدینی که فرزندان نوجوان دارند، حائز اهمیت فراوان است. با رسیدن فرزندان به دوره نوجوانی و سن بلوغ، در نظام خانواده و خرده نظام‌های آن مشکلات و مسائل جدید اتفاق می‌افتد، به همین دلیل والدگری از دوره‌های رشدی قبل، دشوارتر خواهد شد (نولر و کالان[1]، ۲۰۱۵) و از آنجا که فرزندپروری یا شیوه‌های تربیتی والدین بر بروز ناهنجاری‌های رفتاری فرزندان اثرات قابل‌توجهی دارد؛ بنابراین بررسی نقش کیفیت رفتار والدین بر عملکرد تحصیلی، روابط با همسالان و سازگاری در دوره‌ی نوجوانی ضروری است (مکوبی[2] و مارتین، ۱۹۸۳). فرزندپروری و مسئولیت‌های هم‌زمان با آن سطوح بالای استرس را به وجود می‌آورند. به عقیده ریتمن[3] و همکاران (۲۰۰۲) استرس فرزندپروری گاهی می‌تواند ناشی از فشارهای ایفای نقش والدینی باشد. پذیرش چالش‌ها و فشارهای زندگی تنها از راه آگاه بودن به فرایندهای ذهنی و هشیاری آنی امکان‌پذیر است و می‌توان گفت که رسیدن به این هشیاری از طریق یادگیری فرایند ذهن‌آگاهی سهل‌الوصول است (بیر[4]، ۲۰۰۳). از جهتی آگاهی کمتر والدین به مهارت‌های فرزندپروری ذهن‌آگاهانه با افسردگی بیشتر کودکان و نوجوانان همراه است (ون در اورد[5] و همکاران، ۲۰۱۱) و همچنین این امر سبب افزایش میزان اختلالات رفتاری کودکان و نوجوانان شده (هنسون و مدیوس[6]، ۲۰۰۹) و در مدرسه آنان را با مشکلات ارتباطی مواجه کرده و منزوی‌تر می‌شوند (کنگ[7] و همکاران، ۲۰۱۱) لذا شناخت الگوهای فرزندپروری در قالب ذهن‌آگاهی در جهت بهبود روابط و عملکرد والد-فرزند دارای اهمیت است. پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، مک‌کافری[8] و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی کیفیت ارتباط والد-فرزند براساس ذهن‌اگاهی می پردازد. در پژوهش حاضر با توجه به اهمیت موضوع و نبود ابزار لازم در زمینه سنجش میزان آگاهی والدین در هنگام تربیت فرزندان در جامعه ایرانی، هدف این پژوهش را بررسی ویژگی های روان سنجی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه در جامعه ایرانی قرار داده است. در این راستا هدف پژوهش حاضر بررسی روایی و پایایی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) برای استفاده در جامعه ایرانی است. در این راستا این پژوهش به دنبال پاسخ به این سوال است که آیا پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه از روایی و پایایی مطلوب برای استفاده در جامعه والدین ایرانی برخوردار است یا خیر؟

روش

پژوهش حاضر توصیفی_همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش، متشکل از تمامی مادران دانش‌آموزان متوسطه دوم (دهم تا دوازدهم) مشغول به تحصیل در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸ در شهر شیراز بود. به منظور انتخاب نمونه، از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای، استفاده شد. به این صورت که از مجموع نواحی آموزشی شهرستان شیراز، دو ناحیه به تصادف انتخاب و از هر ناحیه، چهار دبیرستان دخترانه و چهار دبیرستان پسرانه به‌تصادف، انتخاب شد و از میان پایه‌های دهم تا دوازدهم هر مدرسه، سه پایه به‌طور تصادفی انتخاب شد (تعداد شعبه‌های هر پایه گاهی بیش از دو کلاس بود)، در مجموع ۳۶۰ نفر از مادران دانش‌آموز دختر و پسر بعنوان گروه مشارکت‌کنندگان انتخاب شد. ملاک ورود به پژوهش والد مادر دانش‌آموزان متوسطه دوم (کلاس دهم تا دوازدهم) که تمایل برای شرکت در پژوهش داشتند بود. و ملاک خروج از پژوهش، علاوه بر نداشتن معیارهای ورود به پژوهش ناقص بودن پرسشنامه‌ها نیز بود. برای بررسی روایی مقیاس، پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه از روایی محتوایی و سازه (تحلیل عاملی و همسانی درونی) استفاده شد. در راستای روایی محتوایی پرسشنامه، ترجمه و برگردان پرسشنامه به زبان فارسی توسط دو تن از افرادی که متخصص در زبان انگلیسی بودند انجام شد سپس با متن انگلیسی مطابقت گردید. پس از حصول اطمینان از روایی ترجمه، پرسشنامه مذکور در اختیار چند تن از دانشجویان

1. Noller & Callan
2. Mccoby
3. Reitman
4. Baer
5. Van der Oord
6. Hanson & Mendius
7. Keng
8 . Mccaffrey

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

متخصص روانشناسی تربیتی قرار گرفت تا بر اساس نظرات آنان اصلاحاتی از نظر برخی واژگان مبهم در آن صورت گیرد. با توافق نظر آنان نسبت به معرف کامل بودن دو بُعد مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه ، روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت. جهت بررسی روایی سازه (تحلیل عاملی اکتشافی، تاییدی و همسانی درونی) از SPSS نسخه ۱۶ و AMOS نسخه ۲۳ استفاده شد. در روند اجرا مجوز لازم با مکاتبه با دانشگاه و آموزش و پرورش شهرستان شیراز و ایجاد هماهنگی کامل با مدیران مدارس و با رضایت کامل مادران، برای جمع‌آوری پرسشنامه‌های مربوط به مادران دانش‌آموزان با هماهنگی و همکاری مدیر مدرسه، طی برگزاری جلسه‌ای پرسشنامه بین آنان توزیع شد تا به سؤالات پاسخ دهند. در زمان اجرای پژوهش به آزمودنی‌ها گفته شد که نیازی به درج اطلاعات آنان نیست و پاسخ آنان بدون نام و نام‌خانوادگی و به صورت محرمانه در نزد پژوهشگر باقی می‌ماند. پس از جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه‌های مخدوش و ناقص کنار گذاشته شدند، در نهایت پرسشنامه‌های ۳۲۳ نفر مورد بررسی و تحلیل قرار گرفتند.

ابزار سنجش

پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه [1] (MIPQ): پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، مقیاسی ۲۸ سوالی است که در سال ۲۰۱۷ به‌وسیله، مک‌کافری و همکاران ساخته و اعتبار سنجی شد. این مقیاس دو عامل تربیت ذهن‌آگاهانه و حضور داشتن کنار فرزند در همان لحظه را می‌سنجد. عامل حضور داشتن کنار فرزند، سوالات ۱ تا ۱۳ را در برمی‌گیرد. این عامل به سنجش آگاهی از فرزندپروری و فرزندپروری مبتنی بر هدف می‌پردازد و سوالات ۱۴ تا ۲۸ به عامل تربیت ذهن‌آگاهانه مربوط است که این عامل پذیرش و درک همدلانه فرزند توسط والدین را می‌سنجد. فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، پرسشنامه مناسب برای کودکان و نوجوانان ۲ تا ۱۶ ساله است. در این پرسشنامه که دارای نمره‌گذاری لیکرت چهاردرجه‌ای از ۱ (به‌ندرت) تا ۴ (تقریباً همیشه) است از والدین خواسته می‌شود تا تعامل خود با فرزندشان در طول دو هفته گذشته بسنجند که هرچند وقت یک‌بار در حالت‌های توصیف شده با فرزند خود تعامل داشته‌اند (مثلاً در طول دو هفته گذشته آیا وقتی متوجه شدید که حواستان از فرزندتان پرت شده، دوباره فعالانه به او توجه کردید؟). در اعتبارسنجی این مقیاس، مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۵)، پژوهشی انجام دادند که در آن ضریب آلفای کرونباخ برای عامل‌های تربیت ذهن‌آگاهانه و حضور داشتن کنار فرزند به ترتیب ۰/۸۴ و ۰/۸۲ بود. آنان برای سنجش روایی مقیاس از روایی هم‌زمان بهره گرفتند. بررسی روایی هم‌زمان این پرسشنامه با پرسشنامه‌های دیگر بیانگر این است که: مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه دارای همبستگی (۰/۴۵ و ۰/۴۸) مثبت و معنادار با پرسشنامه اقتدار والدینی (ریتمن و همکاران، ۲۰۰۲) و مقیاس آگاهی و توجه ذهن‌آگاهانه (براون و رایان، ۲۰۰۳) است. همچنین، پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه رابطه منفی و معنی‌داری (۰/۵۰- و ۰/۴۳-) با سبک‌های فرزندپروری مستبدانه و سهل‌گیرانه از پرسشنامه‌ی سبک‌های فرزندپروری (آرنولد[2] و همکاران، ۱۹۹۳) داشت. از این رو نتایج به دست آمده نشان می‌دادند که پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، از روایی خوب برخوردار است (مک‌کافری و همکاران، ۲۰۱۷).

پرسشنامه سرزندگی تحصیلی دهقانی‌زاده و حسین‌چاری (۱۳۹۱): پرسشنامه سرزندگی تحصیلی، پرسشنامه‌ای ۹ گویه‌ای است که توسط دهقانی‌زاده و حسین‌چاری (۱۳۹۱)، با اقتباس از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش[3] (۲۰۰۶) ساخته شده است. این مقیاس یک مؤلفه دارد که به صورت طیف ۵ درجه‌ای لیکرتی از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) نمره‌گذاری می‌شود. در این پرسشنامه داشتن نمره بالا بیانگر سرزندگی تحصیلی بیشتر است، حداقل نمره در این پرسشنامه ۹ و حداکثر نمره ۴۵ است. دهقانی‌زاده و حسین‌چاری (۱۳۹۱) روایی پرسشنامه را با روش همسانی درونی گویه‌ها با نمره کل و تحلیل مؤلفه‌ی اصلی با چرخش متعامد واریماکس به دست آوردند. نتایج حاصل از همسانی درونی نشان داد که همبستگی گویه‌ها با نمره کل بین ۰/۵۱ تا ۰/۶۸ بود. نتایج تحلیل عامل تأییدی نیز نشان داد که یک عامل معنادار به دست آمد. پایایی پرسشنامه نیز توسط دهقانی‌زاده و حسین‌چاری (۱۳۹۱)، با استفاده از آلفای کرونباخ و با حذف گویه ۸، ضریب ۰/۸۰ و دامنه همبستگی گویه‌ها با نمره‌ی کل بین ۰/۵۱ تا ۰/۶۸ به دست آمد. ویس کرمی و یوسف وند (۱۳۹۷) نیز پایایی پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آوردند. در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی پرسشنامه نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد.

1 . Mindfulness In Parenting Questionnaire (MIPQ)
2. Arnold
3 . Martin & Marsh

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

مقیاس ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال[1] **(AAMS)**: مقیاس ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال که توسط دروتمن[2] و همکاران (۲۰۱۸) ساخته شده تنها مقیاس با ساختار عاملی مناسب برای هر دو گروه نوجوان و بزرگسال است (دروتمن و همکاران، ۲۰۱۸). این مقیاس شامل ۱۹ گویه است که چهار بعد توجه و آگاهی (۹ گویه) واکنشی نبودن (۳ گویه)، قضاوتی نبودن (۴ گویه) و پذیرش خود (۳ گویه) را می‌سنجد. نمره گذاری به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از خیلی کم (نمرهٔ ۱) تا خیلی زیاد (نمرهٔ ۵) است. حداقل نمرهٔ این مقیاس ۱۹ و حداکثر نمره ۹۵ است. روایی این مقیاس توسط دروتمن و همکاران (۲۰۱۸) به روش تحلیل عاملی اکتشافی و سپس تحلیل عاملی تأییدی مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. همچنین ضریب پایایی مقیاس نیز به روش آلفای کرونباخ در دو مطالعه به ترتیب برای ابعاد توجه و آگاهی ۰/۷۷، واکنشی نبودن ۰/۷۵، قضاوتی نبودن ۰/۷۱، پذیرش خود ۰/۷۶ و پایایی کل مقیاس ۰/۸۴ و در مطالعهٔ دوم برای بعد توجه و آگاهی ۰/۷۹، و تکانشی نبودن ۰/۷۹، قضاوتی نبودن ۰/۷۷، پذیرش خود ۰/۷۵ و پایایی کل مقیاس نیز ۰/۸۷ به‌دست آمد (دروتمن و همکاران، ۲۰۱۸). در ایران روایی و پایایی این مقیاس توسط بارانی و همکاران (۱۳۹۸) بررسی و تأیید شد. آنان روایی مقیاس را با روش تحلیل عاملی تأییدی مطلوب گزارش نمودند. همچنین، پایایی مقیاس را با روش آلفای کرونباخ بررسی شد و ضریب آلفا را برای بعد توجه و آگاهی ۰/۸۷، واکنشی نبودن ۰/۸۱، قضاوتی نبودن ۰/۸۲، پذیرش خود ۰/۶۲ و کل مقیاس ۰/۸۵ گزارش کردند. در پژوهش حاضر برای بررسی پایایی مقیاس نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد توجه و آگاهی، واکنشی نبودن، قضاوتی نبودن، پذیرش خود و پایایی کل مقیاس به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۲، ۰/۷۷، ۰/۷۱ و ۰/۸۴ به دست آمد.

یافته ها

پژوهش حاضر متشکل از ۳۲۳ نفر از مادر دانش‌آموزان متوسطه دوم (دهم تا دوازدهم) شهر شیراز بود که برحسب شغل ۲۱۶ نفر (۶۶/۹ درصد) خانه دار و ۱۰۷ نفر (۳۳/۱ درصد) شاغل بودند. برحسب تحصیلات نیز ۲۸ نفر (۸/۶ درصد) سیکل، ۱۴۹ نفر (۴۶/۱ درصد) دیپلم، ۴۰ نفر فوق دیپلم (۱۲/۴ درصد)، ۸۱ نفر لیسانس (۲۵/۱ درصد)، ۱۷ نفر فوق لیسانس (۵/۳ درصد) و ۸ نفر (۲/۵ درصد) دارای مدرک دکتری بودند.

در زمینه تحلیل پرسشنامه‌ها و ابزرهای ترجمه شده از تحلیل عامل اکتشافی و تاییدی استفاده می‌شود. در پژوهش حاضر به دلیل عدم وجود پیشینه کافی ابتدا از تحلیل عاملی اکتشافی و سپس از تحلیل عامل تاییدی استفاده شد. همچنین روایی همزمان و روایی واگرای پرسشنامه نیز محاسبه شد و برای بررسی پایایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که در ادامه تحلیل عاملی اکتشافی و سپس تحلیل عاملی تاییدی و روایی همگرا و واگرا و همچنین پایایی پرسشنامه آورده شده است.

تحلیل عاملی اکتشافی: در پژوهش حاضر برای پاسخ به این سوال که پرسشنامه از چه عواملی اشباع است از روش تحلیل مولفه‌های اصلی استفاده شد. پیش از اجرای تحلیل عاملی کفایت نمونه برداری (KMO) و آزمون کرویت بارتلت لازم است. مقدار KMO برابر با ۰/۸۹ و ضریب آزمون کرویت بارتلت برابر با ۵۸۸۱/۶۰ بود که درسطح ۰/۰۰۱ معنی دار و نشان از کفایت نمونه گیری و ماتریس همبستگی برای انجام تحلیل عاملی بود. برای تعیین عامل‌های تشکیل دهنده پرسشنامه ملاک استخراج عوامل شیب نمودار اسکری[3]، نسبت واریانس تبین شده و ارزش ویژه[4] بالاتر از یک بود. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی به روش مؤلفه‌های اصلی[5]، با چرخش واریماکس[6] وجود دو عامل در گویه‌ها را تأیید نمود. نتایج بارعاملی گویه‌ها در جدول ۱ نمایش داده شده است.

1. Adolescent and Adult Mindfulness Scale (AAMS)
2 . Droutman
3 . scree plot
4 . eigenvalue
5 . principal component analysis
6 . varimax

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

جدول ۱. ماتریس عاملی مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه با استفاده از چرخش واریماکس

شماره گویه	محتوای گویه	عامل اول حضور در کنار فرزند	عامل دوم تربیت ذهن آگاهانه
۱	آیا وقتی با فرزندتان صحبت می‌کردید با دقت به او گوش دادید و نگاهش کردید ؟	۰/۶۱	
۲	آیا وقتی متوجه شدید که حواستان از فرزندتان پرت شده، دوباره فعالانه به او توجه کردید؟	۰/۶۵	
۳	آیا می‌توانید بفهمید فرزندتان به چه چیزی فکر می‌کند، حتی اگر به شما نگفته باشد؟	۰/۶۱	
۴	آیا می‌توانید با نگاه کردن به فرزندتان بفهمید چه احساسی دارد؟	۰/۶۷	
۵	آیا شما از رفتار فرزندتان می‌توانید نگرانی او را تشخیص بدهید؟	۰/۶۱	
۶	چه مقدار می‌توانید واکنش فرزندتان را به یک موقعیت پیش‌بینی کنید؟	۰/۵۳	
۷	چه میزان متوجه احساس‌های خود که می‌تواند کودکتان را تحت تأثیر قرار دهد هستید؟	۰/۴۵	
۸	آیا با احساسات فرزندتان هماهنگ هستید؟	۰/۵۱	
۹	آیا متوجه شدید که فرزندتان چگونه به احساسات شما پاسخ می‌دهد؟	۰/۵۶	
۱۰	آیا به انگیزه‌های فرزندتان برای رفتارش پی بردید؟	۰/۵۵	
۱۱	آیا فهمیدید که چرا فرزندتان آن‌گونه رفتار کرد؟	۰/۵۵	
۱۲	آیا اوقات خوشی را با فرزندتان سپری کردید؟	۰/۶۴	
۱۳	آیا فرزندتان را همان‌گونه که هست، پذیرفتید؟	۰/۵۲	
۱۴	آیا معتقد هستید که شیوه‌ی فرزندپروری شما منطبق بر بهترین شیوه‌ی فرزندپروری بود؟		۰/۰/۶۰
۱۵	آیا به توانایی‌های خود برای مدیریت کردن موقعیت‌های دشوار فرزندپروری باور داشتید؟		۰/۶۹
۱۶	آیا قبل از تأدیب فرزندتان، احساسات خود را در نظر گرفتید؟		۰/۶۹
۱۷	آیا قبل از تأدیب فرزندتان، احساسات او را در نظر گرفتید؟		۰/۵۰
۱۸	آیا متوجه شدید که چه زمانی رفتار فرزندتان شمارا ناراحت می‌کرد؟		۰/۷۴
۱۹	آیا هنگامی‌که فرزندتان شمارا ناراحت می‌کرد، قادر به آرام کردن خودتان بودید؟		۰/۶۰
۲۰	آیا متوجه افکار خود در رابطه با رفتار فرزندتان قبل از واکنش بودید؟		۰/۶۴
۲۱	آیا هنگامی‌که فرزندتان کاری انجام می‌داد که باعث رنجش شما می‌شد، به او اجازه می‌دادید که این موضوع را بداند؟		۰/۵۳
۲۲	آیا قبل از تنبیه فرزندتان چند لحظه‌ای به این کار فکر می‌کردید؟		۰/۶۵
۲۳	آیا چیزی که در بلندمدت برای فرزندتان بهترین بود را بر می‌گزیدید، حتی زمانی که گزینه‌ی آسان‌تری هم بود؟		۰/۵۶
۲۴	آیا دیدگاه فرزند خود را جویا شدید؟		۰/۶۲
۲۵	آیا برای تفکر در مورد فرزندپروری خود وقت گذاشتید؟		۰/۵۴
۲۶	آیا دلایل گوناگونی برای رفتار فرزندتان در نظر گرفتید؟		۰/۴۵
۲۷	آیا برای رسیدن به اهداف خود بعنوان یک والد، واکنش‌های خود را کاهش دادید؟		۰/۵۱
۲۸	آیا به فرزندتان اجازه دادید که بداند چرا تنبیه می‌شود؟		۰/۵۶
ارزش ویژه		۳/۱	۱/۳
درصد واریانس تبیین شده		۱۹/۴	۸/۲
درصد واریانس تراکمی		۴۲/۳۱	۵۰/۴۷

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

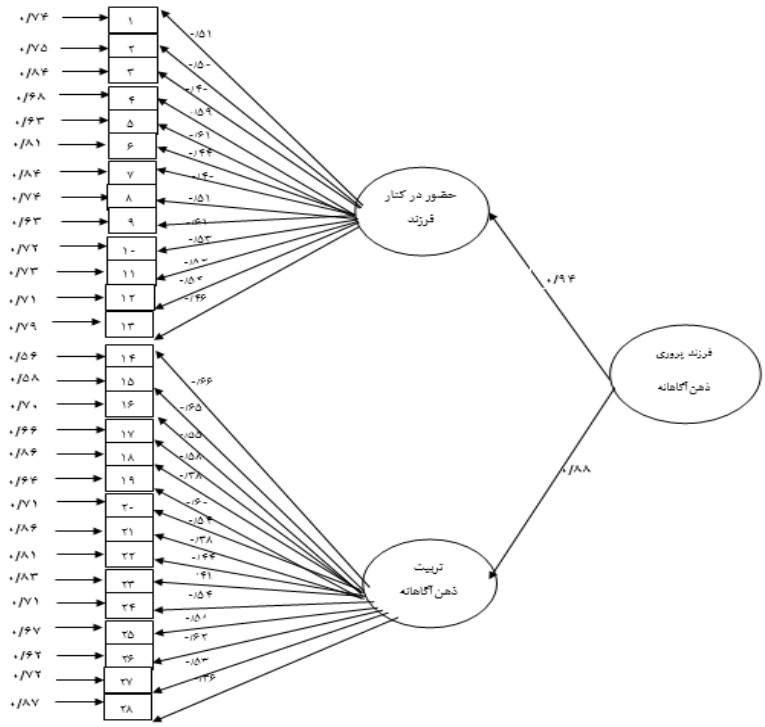
همانطور که در جدول شماره ۱ نشان داده شد گویه‌ها از بارعاملی بالایی برخوردار بودند که این خود سبب معرفی و تبیین ابعاد پرسشنامه می‌شود.

تحلیل عاملی تأییدی: به منظور بررسی تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، دو بُعد این مقیاس در نرم افزار AMOS-23 ترسیم شد. جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مربوط به تحلیل عامل تأییدی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه با استفاده از روش تحلیل عامل تأییدی را نشان می‌دهد.

جدول ۲. شاخص‌های برازندگی مربوط به تحلیل عامل تائیدی مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه

شاخص	$/df X^2$	P	GFI	AGFI	IFI	CFI	RMSEA	PCLOSE
قبل از اصلاح	۴/۲۸	۰/۰۰۱	۰/۷۴	۰/۷۰	۰/۶۳	۰/۶۳	۰/۱۰	۰/۰۰۱
بعد از اصلاح	۱/۷۶	۰/۰۰۱	۰/۹۱	۰/۸۶	۰/۹۴	۰/۹۳	۰/۰۵	۰/۶۱

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، نتایج تحلیل عامل تأییدی برای پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه نشان داد که برخی از شاخص‌های مدل در ابتدا از برازش مطلوب برخوردار نبود (مدل قبل از اصلاح) که با انجام اصلاحات پیشنهادی AMOS ازجمله وصل ضرایب خطای گویه‌ها به یکدیگر، مدل به برازش مطلوب رسید. مدل بعد از اصلاح نشان می‌دهد که مقادیر شاخص‌های برازندگی، شامل مجذور خی نسبی ($/df = ۱X^2$/۷۶) و با سطح معناداری (P =۰/۰۰۱)، شاخص نیکویی برازش (GFI=۰/۹۱) شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI=۰/۸۶)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI=۰/۹۴)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI=۰/۹۳) شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA=۰/۰۵) و (PCLOSE=۰/۶۱) به دست آمدند. در پژوهش حاضر برای بررسی روایی پرسشنامه از روش تحلیل عامل تائیدی با کمک نرم‌افزار AMOS استفاده گردید. نتایج دقیق تحلیل در شکل ۱ آورده شده است.

شکل ۱. نتایج حاصل از تحلیل عامل تأییدی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

همان‌طور که در شکل ۱ مشاهده می‌شود، نتایج حاصل از تحلیل عامل تأییدی فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، در ارتباط با خرده مقیاس در کنار فرزند حضور داشتن، نشان داد که بیشترین بار عاملی مربوط به گویه‌های ۵ و ۹ (۰/۶۱) و کمترین بار عاملی مربوط به گویه‌های ۳ و ۷ (۰/۴۰) است. همچنین در خرده مقیاس تربیت ذهن‌آگاهانه بیشترین بار عاملی مربوط به گویه ۱۴ (۰/۶۶) و کمترین بار عاملی را گویه ۲۸ (۰/۳۶) دارد.

همسانی درونی: برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه، از همبستگی بین نمرات ابعاد فرزندپروری ذهن‌آگاهانه با یکدیگر و با نمره کل پرسشنامه استفاده شد. نتایج همسانی درونی در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول۳. میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین مقیاس و ابعاد مقیاس رویکرد به آموزش

متغیرها	۱	۲	۳	میانگین	انحراف معیار
۱- حضور در کنار فرزند	۱			۴۰/۱۲	۶/۶۶
۲- تربیت ذهن‌آگاهانه	۰/۷۲**	۱		۴۵/۹۹	۷/۶۵
۳- نمره کل فرزندپروری ذهن‌آگاهانه	۰/۸۶**	۰/۸۹**	۱	۸۶/۱۱	۱۳/۲۹
۴- سرزندگی تحصیلی	۰/۰۵	۰/۰۰۳	۰/۰۳	۳۳/۲۴	۷/۶۴
۵- ذهن آگاهی	۰/۵۷**	۰/۵۴**	۰/۶۱**	۵۲/۳۳	۶/۲۰

**p <۰/۰۱

نتایج حاکی از همبستگی نسبتاً زیاد (۰/۷۲) بین ابعاد حضور در کنار فرزند و تربیت ذهن‌آگاهانه و همبستگی زیاد (۰/۸۶ و ۰/۸۹) بین هر بعد با نمره کل پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه بود. برای بررسی روایی همگرای پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه و ابعاد آن از ابزار ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال (دروتمن و همکاران، ۲۰۱۸)، استفاده شد. نتایج به دست آمده حاکی از وجود همبستگی‌های معنی‌دار بین ابعاد فرزندپروری ذهن‌آگاهانه و مقیاس ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال بود که این نتایج روایی همگرای پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه را تایید می‌کند. همچنین برای بررسی روایی واگرای پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه از پرسشنامه سرزندگی تحصیلی استفاده شد. نتایج به دست آمده عدم رابطه معنی‌دار بین متغیرها را نشان می دهد که این نتایج، روایی واگرای پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه را تایید می کند.

پایایی: به منظور تعیین پرسشنامه مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه از روش آلفای کرانباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ برای عامل های حضور داشتن کنار فرزند، تربیت ذهن‌آگاهانه و ضریب پایایی کل به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۵ و ۰/۹۰ به دست آمد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) در گروهی از مادران دانش‌آموزان مدارس چهارگانه شیراز انجام شد. نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که این ابزار روایی و پایایی مطلوبی دارد و می تواند به عنوان ابزاری سودمند در جهت سنجش فرزندپروری ذهن‌آگاهانه در جامعه ایرانی مورد استفاده قرار گیرد.

در ابتدا نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی با استفاده از مولفه‌های اصلی بیانگر قابل استفاده بودن و تایید روایی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه در فرهنگ ایرانی بود. نتایج نشان داد که ارزش ویژوه عامل‌ها بزرگ‌تر از یک می‌باشند همچنین درصد واریانس مشترک بین دو عامل روی هم ۹۲/۷۸ درصد کل واریانس پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه را در پژوهش حاضر تبیین می‌کند (جدول ۱). انجام تحلیل عاملی اکتشافی با استفاده از مولفه‌ی اصلی دو بعد حضور در کنار فرزند و تربیت ذهن‌آگاهانه را تایید کرد که این یافته همسو با نتایج پژوهش مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) است. سپس با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی نیز روایی مقیاس تایید شد که دو عامل تربیت ذهن‌آگاهانه و حضور داشتن در کنار فرزند مورد تایید است. همانطور که در جدول شماره ۲ نشان داده شده است مدل ابتدا از برازش مطلوبی برخوردار نبود و پس از اصلاح پیشنهادی بوسیله نرم افزار AMOS با وصل کردن ضرایب خطای گویه‌ها مدل به برازش مطلوب رسید که خود بیانگر نبود شواهد کافی برای رد پرسشنامه دو عاملی فرزندپروری ذهن‌آگاهانه است. این یافته‌ها همسو با نتایج پژوهش مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

همان‌طور که ملاحظه شد همسانی درونی مقیاس فرزندپروری ذهن‌آگاهانه نیز شاهد دیگری بر روایی سازه‌ی این ابزار بود. همبستگی ۰/۷۲ بین ابعاد حضور در کنار فرزند و تربیت ذهن‌آگاهانه و همچنین همبستگی ۰/۸۶ و ۰/۸۹ بین هر بعد با نمره کل پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه (جدول ۴) بود به گونه‌ای که همبستگی هر یک از خرده مقیاس‌ها با نمره‌ی کل مقیاس بالاتر از همبستگی آن‌ها با یک‌دیگر است که مطابق با نظر میچل و جولی[1] (۲۰۱۲) همسانی درونی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌اگاهانه تایید می‌گردد. این یافته بدان معناست که ابعاد پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌اگاهانه به خوبی از یکدیگر قابل تفکیک هستند. برای بررسی روایی همگرای و واگرای مقیاس فرزندپروری ذهن‌اگاهانه از مقیاس‌های ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال و پرسشنامه سرزندگی تحصیلی استفاده شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که همبستگی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌اگاهانه با مقیاس ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال ۰/۶۱ است که در سطح ۰/۰۱ همبستگی معنی داری دارد و روایی همگرای آن تایید می‌شود. همچنین نتایج همبستگی بین پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌اگاهانه و پرسشنامه سرزندگی تحصیلی حاکی از عدم همبستگی بین این دو متغیر بود (جدول ۳) که این خود بیانگر تفاوت بین این دو ابزار است پس روایی واگرای پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌اگاهانه براساس نظر میچل و جولی (۲۰۱۲) مورد تایید قرار گرفت. این یافته نیز همسو با نتایج پژوهش مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) بود.

همچنین نتایج ضریب پایایی در پژوهش حاضر بیانگر مطلوب بودن ضریب پایایی است. آلفای کرونباخ برای عامل‌های حضور داشتن کنار فرزند، تربیت ذهن‌آگاهانه و ضریب پایایی کل به ترتیب ۰/۸۲، ۰/۸۵ و ۰/۹۰ به دست آمد.که در تبیین این یافته می‌توان گفت گویه‌های هر کدام از ابعاد فرزندپروری ذهن‌آگاهانه همبستگی بسیار خوبی با هم دارند (میچل و جولی، ۲۰۱۲). تفاوت ناچیز پایایی در مطالعات مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) با پژوهش حاضر مهر تایید دیگری بر تایید پایایی این پرسشنامه بود. این یافته‌ها با نتایج پژوهش مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) در مورد مشخصه‌های روان سنجی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه مطابقت می‌کند.

در مجموع نتایج پژوهش حاضر روایی و پایایی پرسشنامه فرزندپروری ذهن‌آگاهانه مک‌کافری و همکاران (۲۰۱۷) را مورد تایید قرار داد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر این پرسشنامه از برازش مناسب، روایی و پایایی قابل قبولی برای استفاده در جامعه ایرانی برخوردار است.

پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی همراه بود. در پژوهش حاضر تنها از والد مادر بهره گرفته شد که بیانگر محدودیت گروه نمونه در پژوهش حاضر است. استفاده تنها از پرسشنامه برای جمع آوری داده‌ها و عدم استفاده از روش‌های تشخیصی دیگر هم از محدودیت‌های پژوهش حاضر است. از محدودیت دیگر می‌توان به استفاده نکردن از روش‌های اعتبار سنجی مثل بازآزمایی، روایی ملاکی و ... که بتوان نتایج را با اطمینان بیشتری تعمیم داد، اشاره کرد. لذا استفاده از والد پدر یا هر دو والد در پژوهش و بکارگیری ابزارهایی چون مصاحبه و مشاهدات بالینی برای جمع آوری اطلاعات در پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود. همچنین براساس نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود در کارگاه‌های فرزندپروری به آموزش فرزندپروری ذهن‌آگاهانه پرداخته شود و پکیج‌های آموزشی در اختیار والدین دانش‌آموزان در مدارس قرار داده شود.

منابع

بارانی، ح؛ سلامت، س. پ؛ و فولادچنگ، م. (۱۳۹۸). ویژگی‌های روانسنجی مقیاس ذهن‌آگاهی نوجوان و بزرگسال. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۰(۳۹)، ۱۵۲-۱۲۳. http://dx.doi.org/10.22054/jem.2020.51932.2040

دهقانی‌زاده، م .ح؛ و حسین‌چاری، م. (۱۳۹۱). سرزندگی تحصیلی و ادراک از الگوی ارتباطی خانواده؛ نقش واسطه‌ای خودکارآمدی. *مجله‌ی مطالعات آموزش و یادگیری (مجله علوم اجتماعی و انسانی سابق)*، ۴(۲)، ۶۳-۴۷. 10.22099/JSLI.2013.1575

ویس کرمی، ح؛ و یوسف وند، ل. (۱۳۹۷). بررسی نقش سرزندگی تحصیلی و شادکامی در پیش‌بینی خلاقیت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان. *مجله پژوهش در آموزش علوم پزشکی*، ۱۰(۲)، ۳۷-۲۸. 10.29252/rme.10.2.28

Arnold, D. S., O'Leary, S. G., Wolff, L. S., & Acker, M. M. (1993). The Parenting Scale: A measure of dysfunctional parenting in discipline situations. *Psychological Assessment*, 5(2), 137-144. https://doi.org/10.1037/1040-3590.5.2.137

Baer, R.A. (2003). Mindfulness traning as a clinical intervention: A conceptual and empirical review. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 10, 125-143 . https://doi.org/10.1093/clipsy.bpg015

Bogels, S. M., Lehtonen, A., & Restifo, K. (2010). Mindful parentingin mental health care. *Journal of Mindfulness*, 1(2):

1 . Mitchell & Jolley

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]

107–120. https://doi.org/10.1007/s12671-010-0014-5
Brown, K. W., & Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 822- 848. https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.4.822
Droutman, V., Golub, I., Oganesyan, A., & Read, S. (2018). Development and initial validation of the Adolescent and Adult Mindfulness Scale (AAMS). *Personality and Individual Differences*, *123*, 34-43. https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.10.037
Duncan, L. G., Coutsworth, J. D., & Greenberg, MT (2009). *A* model of mindful parenting: implications for parent-child relationships and prevention research. *Clinical Child and Psychology Family Rev*iew,12(3), 255.270. 10.1007/s10567-009-0046-3
Kabat-Zinn, M., & Kabat-Zinn, J. (1997). *Everyday blessings: The inner work of mindful parenting*. New York: Hyperion. https://www.amazon.com/Everyday-Blessings-Inner-Mindful-Parenting/dp/0786883146
Kabat-Zinn, J. (2010). *Mindfulness meditation for relief*. Publisher: Sounds true. https://www.amazon.com/Mindfulness-Meditation-Pain-Relief-Reclaiming/dp/B0035YCZNS
Keng, S., Smoski, J. J., & Robins, C. J.(2011). *Effects of mindfulness on psychological health: A review of empirical studies.* Clinical Psychology Review. 10.1016/j.cpr.2011.04.006
Martin, A. J., & Marsh, H. W. (2006). Academic resilience and its psychological and educational correlates: A construct validity approach. *Psychology in the Schools*, 43(3), 267-281. https://doi.org/10.1002/pits.20149
Mccaffrey, S., Reitman, D., & Black, R. (2017). Mindfulness in parenting questionnaire (MIPQ): Development and validation of a measure of mindful parenting.*Mindfulness*, 8 (1), 232-246. DOI:10.1007/s12671-016-0596-7
Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the Context of the Family: Parent-Child Interaction. In P. H. Mussen, & E. M. Hetherington (Eds.), *Handbook of Child Psychology: Vol. 4. Socialization, Personality, and Social Development* (pp. 1-101). New York: Wiley. https://cir.nii.ac.jp/crid/1572824499416286080
Meppelink, R., De Buruin, E.L., Wanders-Mulder, F.H., Vennik, C.J., & Bogels, S.M. (2016). Mindful parenting training in child psychiatric settings: Heightened parental mindfulness reduces Parents and Children's Psychopathology. *Mindfulness*, 7 (3), 680-689. https://doi.org/10.1007/s12671-016-0504-1
Mitchell, M. L., & Jolley, J. M. (2012). *Research design explained*. Cengage Learning. https://www.amazon.com/Research-Explained-Mitchell-published-Learning/dp/B00E28XXPU
Noller, P., & Callan, V. (2015). *The adolescent in the family*. Routledge-Library-Editions. SBN-13: 978-1138952041 https://www.amazon.com/Adolescent-Family-Routledge-Library-Editions/dp/1138952044
O'Brien, K. M. (2011). *Evaluating the effectiveness of a parent training protocol based on acceptance and commitment therapy philosophy parenting* [PhD Thesis]. *Denton, TX:* University of North Texas. https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc84261/m1/1/
Reitman, D., Rhode, P. C., Hupp, S. D., & Altobello, C. (2002). Development and validation of the parental puthority questionnaire – revised. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(2), 119-127. https://doi.org/10.1023/A:1015344909518
Segal, Z.V.; Williams, M.G., & Teasdale, J.D. (2002). *Mindfulness based cognitive therapy for depression*. New York: Guilford Press. https://www.guilford.com/books/Mindfulness-Based-Cognitive-Therapy-for-Depression/Segal-Williams-Teasdale/9781462537037
Van der Oord, S., Bogels, S. M., & Peijnenburg, D. (2011). The effectiveness of mindfulness training for children with ADHD and mindful parenting for their parents. *Journal of Child and Family Studies*, 21, 139-147. doi: 10.1007/s10826-011-9457-0

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-08]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.6.14.1]